

De weg van de toekomst wagen

BERICHT VAN GRANDCHAMP 2013

De weg van de toekomst wagen...

Dat was het thema van ons Conseil en een richtingwijzer voor de weg van de communautiteit in dit jaar. Het was een bewogen jaar met veel beprovingen, die soms het uiterste van ons vergden. Er was echter ook veel dat ons met hoop vervulde, beloftes voor de toekomst, tekens van Leven, dat God werkzaam is. Zo vierden wij op 25 augustus de professie van onze zusters Miriam en Mariane – de eerste Afrikaanse zuster die zich aan onze communautiteit verbindt : een Ja voor heel het leven!

De weg wagen, stappen durven zetten, dat betekent op weg gaan naar het onbekende, lopen, rustig voorwaarts gaan, steeds opnieuw je koers bepalen; al lopende wordt de weg duidelijk zoals bij een *pelgrimstocht*.

* Zr. Veronika heeft dat ervaren toen ze meedeed aan de *pelgrimstocht* van de Fraterniteit van de Serviteur Souffrant in Brazilië.

* Op *pelgrimstocht* waren ook vier leden van het Team van de Derde Orde van Eenheid en zr. Catherine voor de retraite met de DOE-groep in Benin, in het klooster van de Benedictinessen in Toffo. Een hoogtepunt was het engagement van Eusebius Gnanhoui : *"Vreugdevolle dankbaarheid jegens God voor de diepe verbondenheid en eenheid tussen broeders en zusters, tussen Afrikanen en Europeanen, tussen christenen van verschillende protestantse denominaties en katholieken. Wat een geschenk de diepte van de Eenheid, die ons zo ter harte gaat, te mogen beleven. Op 27 april waren zr. Marie-Reine, priorin, en pater Serge,*

aalmoezenaar aanwezig bij de viering van het engagement van Eusebius. In de mis op zondag ging de preek over het thema van onze retraite : het grote JA van God en ons eenvoudige ja."

Lucette Woungly - Massaga.

Behalve Eusebius hebben dit jaar nog vijf mensen de stap gewaagd in de Derde Orde van Eenheid : Seintje Bos, Sjoukje Hoeksema en Elly Snaterse in de Nederlandse groep, Christine Steidle en Annelie Dörr uit de duits-talige groepen.

De weg van de toekomst wagen ... die God's Geest ons wijst. Dat betekent : ons stap voor stap laten leiden, misschien zelfs door elkaar laten schudden. Samen met anderen verder trekken, anderen die ook op weg zijn en zoeken ; wij hebben hen nodig zoals zij ons - zijn we niet allen leden van één lichaam? Dat betekent ons open stellen voor het uitwisselen van gaven, onze wederzijdse afhankelijkheid als een rijkdom beschouwen, in het besef dat we één lichaam zijn.

* Op de Sonnehof was zr. Christel op die wijze al heel concreet bezig totdat ze door een hersenbloeding werd getroffen en alles moest loslaten. Voor haar is een lange weg begonnen van revalidatie, vertrouwen en geduld. Voor ons allen is het een nieuwe situatie die van ons en onze vrienden al onze beschikbaarheid en creativiteit vraagt ... zoals Elisabeth Strübin hierna schrijft.

* Zr. Dorothea is in oktober weer naar St. Elisabeth vertrokken en zr. Maatje voor een maand. Ze zijn blij met de

komst van zr. Cordula van Imshausen voor ruim twee maanden. Een andere zuster had zullen komen, maar dat blijft nog afwachten ... Zal de toekomst zich openen om samen met anderen een eenvoudig teken van hoop te leven in dit verscheurde land?

* Met de oecumenische gemeenschap in Lomme, bij Lille in Frankrijk, waar zr. Hélène leeft, zijn we al ruim drie jaar onder weg. Zusters van vier verschillende communiteiten hopen samen een teken van eenheid te zijn.

* Wij zijn dankbaar voor de trouw van zr. Renée in Algiers. Twee keer is Zr. Anne-Geneviève bij haar geweest om de banden met vrienden te bewaren. En voor Zr. Christianne en Maria de Groot die in Woudsend doorgaan met het ontvangen van groepen en tot vreugde van Zr. Pierrette die heeft kunnen kennismaken met Flearstift.

De Sonnehof

"Terwijl ik probeerde wat gedachten op papier te zetten over het leven op de Sonnehof, liep het leven van zr. Minke ten einde; de dienst van de opstanding ligt alweer achter ons. Alles lijkt nog onwerkelijk, want de aanstekelijke vitaliteit van zr. Minke blijft voor mij voelbaar aanwezig, in het bijzonder in verband met de Sonnehof. Een plaats waar ze zoveel van hield, waar voor haar de gemeente zich bewust opende voor het noorden en het oosten (van Europa), een brug vormend tussen frans- en duitstalig gebied. Op de Sonnehof is de liturgie in het duits en toegankelijk voor de spiritualiteit van Grandchamp. Daarom is het uiterst belangrijk dat dit huis open

blijft voor de vele mensen die er een retraite willen doen en zich willen laten begeleiden door de zusters.

De weg naar de Sonnehof loopt steil omhoog, maar wanneer je boven gekomen bent ontvouwt zich de wijde horizon, een spel van licht en schaduw over de toppen van de Jura. Soms lijkt me dat een parabel. De Sonnehof heeft dit jaar veel licht, maar ook veel schaduwen gezien. Vaak moesten we steile wegen opgaan, maar steeds weer opende zich de wijde horizon van de liefde van God, voelbaar in alles en boven alles uit, wat hielp om datgene te boven te komen wat onoverkomelijk leek te zijn.

Het aantal zusters in de Sonnehof is minder geworden: op dit moment wonen en werken er zeven zusters. De afwezigheid van zusters door ziekte maakte de taak van de overige zusters zwaarder; vooral het herseninfarct van zr. Christel, eind juli, heeft de zusters erg getroffen en dwingt hen, alsook een aantal mensen dat verbonden is met de Sonnehof, ertoe na te denken over de toekomst. Al sinds enige tijd was het duidelijk dat er meer hulp van buiten de gemeente zou moeten komen. De financiële situatie maakte dat gelukkig ook mogelijk.

Een vriendenkring voor de Sonnehof. Aan het begin van het jaar opperde zr. Christel het idee een "vriendenkring van de Sonnehof" te creëren en sprak daarover met dominee Richard Haug uit Tübingen en met mij. Wij hebben dit idee omhelsd en samen met haar verder uitgewerkt; daarna ook met zr. Mechthild die nu verantwoordelijk

is voor de Sonnenhof, gesteund door zr. Thérèse. Er is een stuurgroep gevormd die regelmatig contact heeft met Grandchamp. Op dit moment zijn we zover dat deze vriendenkring gevormd kan worden, die door gebed, door praktische en financiële hulp het engagement van de zusters mede kan dragen opdat de Sonnenhof een gezegend oord mag blijven.

Veel mensen zijn gehecht aan de Sonnenhof. Dat bleek ons al door de talrijke giften die we ontvingen toen de verwarming moest worden vernieuwd. Daarmee konden we zelfs andere dringende werkzaamheden uitvoeren. Veel dank aan de vele donateurs! Als wij u nu uitnodigen een vriendenkring te creëren dan is dat om de zusters blijvend te kunnen ondersteunen.

Dat veel mensen de Sonnenhof een warm hart toedragen, is duidelijk! Sinds de ziekte van zr. Christel heb ik de leiding over de werkzaamheden tijdelijk op me genomen. Allereerst moest ik contact opnemen met de bedrijven. Toen ontdekte ik met hoeveel sympathie de Sonnenhof is omringd en hoeveel mensen geroerd waren toen ze hoorden van de ziekte van zr. Christel. Sommige bedrijven werken al tientallen jaren voor de Sonnenhof en de liefde voor dit huis gaat over van vader op zoon. Zij geven op hun manier blijk van hun dankbaarheid voor het gebed en de aanwezigheid van de zusters.

De weg van de toekomst wagen ... Het thema dat de zusters voor dit jaar gekozen hadden is m.i. bijzonder betekenisvol voor de Sonnenhof! Ja, wij wagen het ons op de toekomst te

richten - wij, de zusters, het stichtingsbestuur, de leden van de Derde Orde en talrijke vrienden van de Sonnenhof. Allemaal willen wij onze bijdrage leveren opdat de zusters van Grandchamp dit huis kunnen laten voortbestaan en er gasten kunnen ontvangen om hen te begeleiden op hun weg met/naar God."

Elisabeth Strübin.

Dit jaar is uiteraard gekenmerkt door het heengaan van zr. Albertine op 5 februari en zr. Minke op 19 oktober; een bladzijde is omgeslagen in de geschiedenis van de communautiteit, waarvan zr. Minke dertig jaar lang priorin is geweest.

Vrienden van de communautiteit, zusters en broeders van andere religieuze communiteiten, leden van de Derde Orde van Eenheid uit Duitsland, Nederland en Zwitserland, Servantes de l'Unité, Foyers de l'Unité, vertegenwoordigers van diverse kerken en van andere religieuze tradities: u was met velen om samen met ons de dienst van dankzegging te vieren op 23 oktober. Hier volgen enkele passages uit het welkomstwoord van zr. Pierrette en uit de preek van broeder Mark-Ephrem.

* * *

Welkomstwoord van Zuster Pierrette

"Het is goed hier samen te zijn om zr. Minke toe te vertrouwen aan de oneindige barmhartigheid van God. Dank voor uw gebeden, uw steun en uw vriendschap gedurende de laatste weken waarin de gezondheid van zr.

Minke snel achteruit ging. Zij voelde dat het einde van haar leven naderde. Wij denken met veel genegenheid aan haar familie met wie wij ons nauw verbonden weten, aan haar broers in Canada, Jan en Pieter, die haar begin oktober nog hebben bezocht en aan hun familie; aan haar nichtjes Maggie en Rachel, en aan verdere verwanten en vrienden in Nederland.

Wij willen God danken voor het geschenk van haar leven in ons midden, voor wat zij als priorin dertig jaar lang betekend heeft voor onze communautiteit in een gevoelige periode van onze geschiedenis. Negen jaar na de dood van Mère Geneviève volgde zij namelijk Mère Marie op als priorin. Zr. Minke heeft alles gedaan om het leven en de samenhang van de communautiteit te versterken, de Communautiteit te bouwen op het ware fundament, de gestorven en opgestane Christus, door te luisteren naar Zijn Woord, kracht te putten uit de geestelijke retraites, en zich te laten inspireren door de Regel van Taizé, geschreven door frère Roger. Zo kon de communautiteit groeien tot een innerlijke samenhang en een eigen identiteit, kon zij haar roeping tot oecumene verbreden – zr. Minke had bijzondere aandacht voor het volk van het eerste Verbond en stond altijd open voor andere religieuze tradities en voor de uitdagingen van onze tijd.

Getekend door de oorlog voelde zr. Minke zich geroepen haar bijdrage te leveren aan de verzoening tussen volkeren en culturen. Onvermoeibaar waakte zij over *het werk van God* dat haar was toevertrouwd opdat de communautiteit een plaats van onderlinge verbondenheid, lofprijzing

en hoop zou kunnen worden, een eenvoudige afspiegeling van het *huis van gebed voor alle volkeren* volgens de woorden van de profeet Jesaja. Daaraan heeft zij al haar krachten gewijd, daarvoor heeft zij haar diepe geloof ingezet, met het vuur dat haar zo kenmerkte; steeds weer wees zij ons op het doel : Christus leven voor de wereld *opdat de Liefde bemind wordt* - graag citeerde zij dit woord van de heilige Franciscus - deze grotere Liefde waardoor zij ooit gegrepen was, de onmetelijke barmhartigheid van Christus voor ieder mens. Zij was vervuld van de blik vol mededogen van Jezus voor de ontmoedigde scharen zonder herder. "*Nur Christus*", Christus alleen, het eerste woord dat zij ontving van Mère Geneviève aan het prille begin van haar weg in de communautiteit. Dit woord heeft haar gedurende haar hele leven begeleid, innerlijk gevormd en gedragen, evenals het laatste : "*ik heb vertrouwen*", een woord dat wijst naar wat komt, dat de toekomst voorbereidt.

Deze laatste weken leefde zij in een diepe vrede en die ze overdroeg aan ieder die bij haar kwam. *Er is alleen nog dankbaarheid* zei ze in een ademtocht, *alles is verzoend*.

Ja, wij worden gedragen door een grotere Liefde. Een Ander is ons voorgaan in deze Ark. De opgestane Christus is in ons midden en zegt ons, zoals aan zijn discipelen : "*Vrede zij u allen!*" Dat wij deze vrede die Hij ons aanbiedt, en die zr. Minke nu in alle volheid geniet, mogen ontvangen. »

* * *

**Fragmenten uit de preek van
BroederMark-Ephrem Nolan OSB**
Holy Cross Monastery Rostrevor
(Noord-Ierland)

“Wij zijn hier bij elkaar gekomen om samen de Eucharistie te vieren; de viering bij uitstek om dank te zeggen. Tijdens de liturgie zullen wij het psalmvers horen: *Hoe zal ik de Heer vergelden al zijn weldaden jegens mij?* (psalm 116). Met deze psalm kunnen ook wij de Heer danken voor alles wat hij voor ons heeft gedaan. Vandaag in het bijzonder danken wij Hem voor alles wat we van Hem hebben ontvangen door het leven en het prioraat van zuster Minke. Het woord dat ik deze dag vasthoud is dankbaarheid.

Aan het begin van dit jaar was ik in Grandchamp tegelijk met zr. Marie-Gertrude van de Abdij van Maigrange. Het viel ons beiden op hoezeer zr. Minke vervuld was van grote dankbaarheid voor de groei en de ontwikkeling van de gemeenschap vanaf het begin en voor al wat er nu geleefd wordt, geïnspireerd door de Heilige Geest en het prioraat van zr. Pierrette. Het staat vast dat zr. Minke een doorslaggevende rol heeft gespeeld in de geschiedenis en de ontwikkeling van de gemeenschap. Gedurende de dertig jaren van haar prioraat heeft de gemeenschap zich geopend voor de nieuwe ontwikkelingen in Kerk en wereld. (...)

Zr. Minke was er op bedacht iedere dag met diepe dankbaarheid voor het geschenk van leven te beginnen. Zij vond in de Lofzang van Zacharias de woorden om te danken *voor de liefdevolle barmhartigheid van onze God* die

iedere morgen nieuw is. Voor haar was dit iedere dag weer een bron van hoop.

Zr. Minke wist heel goed hoezeer zij de immense liefde en de vergevende barmhartigheid van God nodig had. Zij had vertrouwen in God's liefde en mededogen; daarom voelde zij geen angst vanwege haar zwakheden. Want zij kende haar tekortkomingen! Zij durfde die openlijk te benoemen in haar gesprekken en haar brieven. Ook kende zij haar grote behoefte God's vergevende barmhartigheid te ervaren "via" anderen - bovenal via haar zusters in de gemeenschap. Zij rekende op hun vergevende liefde. (...)

Ondanks haar verlangen te veranderen vertrouwde zr. Minke me toe dat ze niet goed wist hoe ze haar "spontane kant", zoals ze dat zelf noemde, kon verbeteren. Ze troostte zichzelf door vast te geloven dat de Heer en vele anderen haar zouden accepteren zoals ze was. Juist in het gemeenschapsleven voelde ze de aanvaardende liefde van God en Zijn blik vol mededogen. In haar ogen is het de roeping van de gemeenschap een levend teken van verzoening te zijn, God's barmhartigheid te leven in de geest van de Zaligsprekingen, in vreugde en eenvoud. (...)

Voor haar was Christus haar hele leven. *Nur Christus!* Toen ik luisterde naar haar gesprek met mijn broeder trof mij de manier waarop zij over Christus sprak. Christus had haar werkelijk geraakt en zij had zich laten aanraken. (...)

Door de blik van liefdevolle aanvaarding die Christus op ons laat rusten kunnen wij onszelf aanvaarden

en zien hoe we werkelijk zijn. Of, meer nog, door Zijn blik kunnen wij een glimp opvangen van hoe we bedoeld zijn te worden in Hem. In Hem, Christus, vinden we tenslotte onszelf en zijn we geheeld, opgericht, herboren! In haar levensavond kon zr. Minke eenvoudigweg zeggen: "wat een lange weg om te worden wie je bent!"

Aan het eind van haar aardse leven hoopte ze dat Christus Zijn blik vol mededogen op haar zou laten rusten. Over haar dood zei zij: "dat zal een ontmoeting zijn van Aangezicht tot aangezicht. Ik voel geen angst. Ik weet niet hoe ik de doorgang zal leven, maar het zal goed zijn de Heer te ontmoeten. Ik bid veel het Jezusgebed. Zijn Naam zal op dat moment in mij zijn. Ik geloof dat Jezus in mijn hart zal wonen gedurende mijn doorgang naar Hem toe. Ik zal de blik van Jezus op mij voelen rusten - Zijn blik vol mededogen en barmhartigheid."

Wanneer zij spreekt over haar hoop op het eeuwige leven zegt zij: "dan zal het ernst zijn met het geloof, met het leven in Christus. Dan zal het zijn van Aangezicht tot aangezicht. Dan zal wat nu nog een dorsten naar, een verlangen is, werkelijkheid zijn." (...)

Nu is Zijn dienaar heengegaan! Hij die Liefde boven alle liefde is, de Opgestane Heer, de liefde van haar leven, verwacht haar al ... Ik zie zr. Minke, badend in het Licht van Christus en ik hoor haar zeggen: "Ik ben vervuld van een oneindige dankbaarheid."
Ja, een oneindige dankbaarheid ... en een groot vertrouwen.
Het zijn dezelfde woorden van het begin en van het einde. - Amen.

Pelgrim

*Als een pelgrim
kan ik nu achter me laten
wat niet meer is
wat voorbij is, voorgoed.
Op weg naar het einde
waar niemand ons bijstaat
waar geen weg meer terug is.*

*Soms komt weer die vraag
Waarom ging het zo en niet anders?
Maar het 'ja' is er ook
Steeds dieper en echter.
Houd jij me niet vast God
Vanaf het begin al
En zeker ook nu ?*

*Soms stikt nog mijn adem
M'n wezen verstijft weer
Panische angst voor leegte
Bodemloos niets.*

*Jezus
Laat me niet vallen
Die naam, een schreeuw
Maar op mijn adem
Jouw Naam, de enige Naam
Een licht in mijn hart
En vrede, nabijheid
Vertrouwen
Door de Geest
Gods heilige Adem.*

*Zo ga ik verder
Steeds minder eenzaam,
Tot op het einde
Die laatste doortocht
Alleen, maar met jou
En met allen verbonden.*

Zuster Minke - 2004

En nogmaals : Heel veel dank ! Ja, wij willen u van harte danken voor uw overweldigende steun in dit jaar, in het bijzonder gedurende de ziekte en na het heengaan van onze zusters. Zoveel tekenen van vriendschap en meeleven hebben ons diep getroffen. Heel veel dank voor uw biddende aanwezigheid, uw vriendschap, uw vertrouwen, uw giften ...

En voor het geschenk van de gemeenschap die ons aanmoedigt om opnieuw samen op weg te gaan als eenvoudige pelgrims, en die zich door de Geest van Goedheid laten leiden.

Dat de vrede en de vreugde van Christus - Emmanuel, God met ons - u mogen begeleiden in dit nieuwe jaar!

De zusters van Grandchamp